

János Zsigmond fejedelem Árpád- és Anjou-utód.

Kropf Lajos jeles tudósunk, a British-Múzeum magyar tisztviselője, a Magyar Könyvszemle legújabb füzetében behatóan ismerteti I. Zsigmond lengyel király imakönyvét, melyet a British-Múzeum leg-ritkább kéziratái közt őriznek. E becses ritkaság egyik Sobiesky hercegnő férjhez menetele alkalmával 1719-ben került Angliába.

A kiválóan díszes kiállítású imakönyv egyik lapját a tulajdonos lengyel király hű arcképe díszíti, a mint prémes skálrlát köpenyben a megváltó előtt térdelve imádkozik. Az imakönyv vége felé az üresen hagyott hártyalapokon sok egykorú följegyzés olvasható, némelyik a király nejeinek, Bona királynénak, saját kezétől. Egyik följegyzés legidősebb gyermekök születéséről így tanúskodik:

„Die martis hora quarta noctis statim pulsata 18 Januarij 1519. Cracovie nata est Illma. Dna. Isabella Casmiriensis ut felicissimis auspicijs et vehementissime desideratis.“

Izabellának (Erzsébet), anyai ágon nagyanyjának, Aragoni Izabellának tiszteletére keresztelték az első szülöttet. Bona királyné, mondja Kropf Lajos, az Anjou-ház magyarhoni ágának révén az Árpád-ház sarjadékának vallotta magát. Oxfordban a híres Bodleyan-könyvtárban máig meg van egy érdekes címere, mely atyai őseinek, a Sforza Visconti milánói hercegi családnak címerén kívül a lengyel, litván és aragoni, a magyar, a nápolyi Anjou és a jeruzsálemi királyi címereket egyesíti. Izabella királynéval tehát I. János királyunk *az Árpád-Anjou-ház egyik sarjadékát emelte a magyar trónra.* (Magyar Könyvszemle. 1902. 115. l.)

Fiát, János Zsigmondot, az utolsó választott magyar királyt, tehát méltán lehet Árpád- és Anjou-utódnak tartanunk.

Tudjuk, hogy János Zsigmond a hivatalos latin és magyar nyelven kívül olaszul és lengyelül is jól beszélt. Nem egy lengyel főúr élt udvarában és egész életén át igényt tartott a lengyel trónra. Meg is nyerte volna, ha agg atyjától öröklött gyöngé testalkata terveit a valósulás küszöbén meg nem hiúsítja.

Érdekes, hogy János Zsigmond halála után néhány évvel követője Báthory István is csak a kihaló lengyel királyi ház útján jutott a lengyel trónra. Nőül vette ugyanis János Zsigmond nagynénjét, Izabella királynénk hugát, Anna királyi hercegnőt, ki a Zsigmond király imakönyvének följegyzése szerint 1523-ban született. A köszvényes Báthoryval tehát igen egybeillő pár lehettek.

KANYARÓ F.

IRODALMI ÉRTESITŐ.

Hazánk lakói a római uralom megszűnte után a honfoglalás idejéig. Irta: *Gróf Kun Géza*. 34. l. Különlenyomat Hunyadmegye monographiája I. kötetéből. Nagy 8. r. E munka oly korra vonatkozik, a melyről csak gyér adatok találhatók. De a tudós gróf ezt a kort alaposan tanulmányozta. Széles nyelvismereténél fogva ismeri a görög és más íróknak hazánkra vonatkozó följegyzéseit és ezek alapján rajzolja meg hazánk lakóit a népvándorlás korából. Először a sarmaták s a gépidák, góthok foglalásait tárgyalja. Azután jön a húnok kora, a mikor hazánk egy nagy része új nevet kap s Priscus Rhetor „Skythike“-nek nevezi. A harmadik korszak, a mikor a german törzsek felülkerekednek s hazánk keleti felét nagy részben gépidák s a nyugatit, Pannóniát az ostrogotok lakják. A negyedik korszak az avarok uralma, a mely a leghosszabb. A munkának általános érdekű tanulságai, hogy az avarok, épp úgy, mint a húnok a töröknépesaláddhoz tartoznak. (23. l.) A hiungnu nép uralkodóinak a khinai történeti művekben fenmaradt nevei s uralkodásuk sorrendje nagy részben meg egyeznek a Thuróczy János krónikájában foglalt Attila családfája neveivel. A hiungnak török voltát pedig senki sem vonja kétségbe. (9. 10. l.) Attila és Árpád hadseregének „egy közös ethnikus tényezője volt“. A világhódító Attila seregében több volga melléki nép volt s ezek közt a magyarok sem hiányoztak. Attila birodalmának feloszlása után „a hún hadsereg magyarjainak“ egy része a jelenlegi székely megyékbe húzódott, hol azután később avarokkal elegyült. A székelyek hat nemzetsége megfelel a hún törzsek hatos felosztásának. (15. l.)

A munka a magyar tudományos irodalomnak egyik nagyon értékes darabja.